

POSTANOWIENIE

Dnia 27 maja 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Joanna Lemańska (przewodniczący)
SSN Paweł Wojciechowski (sprawozdawca)
SSN Grzegorz Pastuszko

w sprawie ze skargi J. M.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w W. w sprawie o sygn. akt
III AUa 992/25

z udziałem Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Apelacyjnego w W.

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 27 maja 2026 r.

- 1. umarza postępowanie wywołane wnioskiem skarżącego
o zwolnienie od kosztów sądowych;**
- 2. oddala skargę.**

Grzegorz Pastuszko Joanna Lemańska Paweł Wojciechowski

UZASADNIENIE

J. M. (dalej: „skarżący”) 20 kwietnia 2026 r. (data stempla pocztowego k. 8
akt I NSP 186/26) wniósł skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania
sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki w sprawie zawisłej
przed Sądem Apelacyjnym w W. o sygn. akt III AUa 992/25.

Skarżący wskazał, że „wniósł apelację od wyroku Sądu I instancji w dniu 09
czerwca 2025 sygn. akt V U 62/25 SO w Opolu. Zawiadomieniem o składzie Sądu
Apelacyjnego w W. z dnia 29 lipca 2025 r. otrzymał informację że sprawę rozpatrzy

SSA X. Y.. W lipcu 2025 r. SSA X. Y. zobowiązał Prezesa KRUS w Opolu do zajęcia stanowiska co do apelacji skarżącego od wyroku Sądu Okręgowego w Opolu pod ww. sygnaturą". Skarżący podniósł, że Sąd Apelacyjny poinformował go telefonicznie, że rozpatrzenie sprawy będzie trwało nawet dwa lata.

„Zdaniem skarżącego bezczynność składu orzekającego jest niczym nie uzasadniona odbywa się priorytetem pracy sędziego na uczelni”.

W związku z powyższym skarżący wniósł o przyznanie od Sądu Apelacyjnego w W. zadośćuczynienia w kwocie 15 000,00 zł.

W odpowiedzi Prezes Sądu Apelacyjnego w W. zgłosił swój udział w sprawie i wniósł o oddalenie skargi.

Prezes Sądu Apelacyjnego w W. podkreślił, że w niniejszej sprawie uwzględniając zarówno datę wniesienia apelacji, jak i przekazania sprawy do Sądu Apelacyjnego w W. nie upłynął, wynikający z utrwalonej linii orzeczniczej, termin 12 miesięcy na wyznaczenie posiedzenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Na wstępie wskazać należy, że zgodnie z art. 96 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1228 z późn. zm.) [n]ie mają obowiązku uiszczenia kosztów sądowych: pracownik wnoszący powództwo albo składający wniosek o wszczęcie postępowania nieprocesowego, z zastrzeżeniem art. 35 ust. 1 zdanie drugie, lub strona wnosząca odwołanie do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych.

W związku z powyższym skarżący nie ma obowiązku uiszczania kosztów sądowych w niniejszej sprawie, a zatem postępowanie zainicjowane wnioskiem skarżącego o zwolnienie od kosztów sądowych w zakresie opłaty sądowej od skargi należało umorzyć, jako bezprzedmiotowe na podstawie art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość w zw. z art. 394¹ § 3 w zw. z art. 398² w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 355 k.p.c.

Odnosząc się do skargi na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy sądowej bez nieuzasadnionej zwłoki, uznać należało, że podlegała ona oddaleniu, jako niezasadna.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość”), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego.

Zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość przy badaniu tego, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie. Ustawa o skardze na przewlekłość nie określa wyraźnie, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. Judykatura Sądu Najwyższego stoi na stanowisku, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można mówić z reguły w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 19 października 2017 r., III SPP 42/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18, z 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18, z 3 grudnia 2019 r., I NSP 160/19; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Ten utrwalony standard orzecniczy wyznacza swoiste domniemanie co do zaistnienia przewlekłości postępowania lub braku tejże. Sąd Najwyższy zwracał jednak uwagę, że nieuprawniona jest teza, iż przekroczenie okresu 12 miesięcy trwania postępowania oznacza automatycznie wystąpienie stanu przewlekłości, bez względu na okoliczności danej sprawy, a oceniając czy w danej sprawie mamy do czynienia z przewlekłością postępowania należy brać pod uwagę kryteria określone w art. 2 tej ustawy, zgodnie z którymi dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do

przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania nie ocenia się w sposób mechaniczny, lecz w każdej sprawie indywidualnie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Podobnie przesłanki stwierdzenia przewlekłości postępowania określa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, który ocenia, czy przewlekłość postępowania jest nieuzasadniona, w świetle szczególnych warunków sprawy i przy uwzględnieniu takich kryteriów, jak skomplikowanie (stopień złożoności) sprawy, zachowanie stron i organów prowadzących sprawę oraz znaczenia materii objętej skargą (wyroki ETPC: z 21 września 2000 r., skarga nr 33082/96, w sprawie Wojnowicz przeciwko Polsce; z 4 kwietnia 2000 r., skarga nr 38670/97, w sprawie Dewicka przeciwko Polsce; z 26 października 2000 r., skarga nr 25693/94, w sprawie Sobczyk przeciwko Polsce; z 26 lipca 2001 r., skarga nr 29691/96, w sprawie Jedamski przeciwko Polsce; z 14 stycznia 2003 r., skarga nr 39505/98, w sprawie W.M. przeciwko Polsce; zob. też M.A. Nowicki, Europejski Trybunał Praw Człowieka – orzecznictwo, Tom I – Prawo do rzetelnego procesu sądowego, Kraków 2001, s. 46 i n. oraz powołane tam orzecznictwo tego Trybunału, a także postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21). Utrwalone orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka uznaje przy tym, że sprawa jest prowadzona przewlekłe, jeżeli trwa dłużej niż trzy lata w pierwszej instancji (zob. np. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 10 lipca 1984 r. w sprawie Guincho przeciwko Portugalii, nr 8990/80), a w dwóch instancjach powyżej pięciu lat (zob. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 7 lutego 2006 r. sprawie Donnadieu przeciwko Francji, nr 19249/02). Opóźnienie zaistniałe w trakcie jednej z faz postępowania jest dopuszczalne, pod warunkiem, że łączny czas trwania postępowania nie jest nadmiernie długi (wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 8 grudnia 1983

r. w sprawie Pretto i inni v. Włochy; skarga nr 7984/77, zob. też postanowienia Sądu Najwyższego: z 4 stycznia 2023 r., I NSP 294/22; z 10 maja 2023 r., I NSP 35/23).

Sąd Najwyższy w składzie orzekającym w niniejszej sprawie stwierdza, że całościowa ocena analizowanego postępowania przed Sądem Apelacyjnym we W. nie pozwala na przyjęcie, że jest ono prowadzone przewlekłe.

Z analizy akt wynika, że apelacja wnioskodawcy od wyroku Sądu Okręgowego w Opolu z 7 maja 2025 r. sygn. akt V U 62/25 wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w W. 16 lipca 2025 r. (data prezentaty Sądu Apelacyjnego w W. k. 63 akt o sygn. III AUa 992/25). Następnie wpisano sprawę do repertorium AUa i skierowano sprawę na posiedzenie niejawne w przedmiocie rozpoznania apelacji (k. 64 akt o sygn. III AUa 992/25). 16 lipca 2025 r. wylosowano sędziego referenta (k. 65 akt o sygn. III AUa 992/25). 23 lipca 2025 r. odpis apelacji wnioskodawcy nakazano doręczyć stronie przeciwnej (k. 66 akt o sygn. III AUa 992/25). 23 lipca 2025 r. zarządzono zawiadomić strony o składzie sądu (k. 67 akt o sygn. III AUa 992/25). Odpowiedź na apelację wpłynęła do biura podawczego Sądu Apelacyjnego w W. 22 sierpnia 2025 r. (k. 72 prezentata Sądu Apelacyjnego w W.).

Od wpływu apelacji wnioskodawcy do Sądu Apelacyjnego w W. 16 lipca 2025 r. do dnia wniesienia skargi na przewlekłość postępowania 20 kwietnia 2026 (data stempla pocztowego k. 5 akt VI Sk 32/25) upłynęło 9 miesięcy, a Sąd Apelacyjny w W. podejmował w tym okresie czynności mające na celu organizację postępowania tj. wyznaczenie sędziego referenta oraz składu orzekającego, a także doręczenie odpisu apelacji stronie przeciwnej. Sąd Najwyższy miał też na uwadze, że postępowanie sądowe w niniejszej sprawie zostało zainicjowane odwołaniem wnioskodawcy złożonym za pośrednictwem Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddziału Regionalnego w Opolu 11 grudnia 2024 r. (data prezentaty Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział Regionalny w Opolu k. 3 akt III AUa 992/25), a zatem łączny czas trwania postępowania od dnia wniesienia odwołania do dnia wniesienia skargi na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki wynosi 16 miesięcy.

Uwzględniając przywołane powyżej orzecznictwo, jak też mając na uwadze powyżej wskazane okoliczności dotyczące sprawy toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w W. w sprawie za sygn. akt III AUa 992/25, Sąd Najwyższy doszedł do przekonania , że w sprawie tej nie wystąpiła przewlekłość postępowania.

W związku z powyższym, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, orzekł jak w sentencji postanowienia.

Grzegorz Pastuszko Joanna Lemańska Paweł Wojciechowski

[r.g.]